

Dorota Eichstaedt

Regionalista – to brzmi dumnie!
Uwag kilka o książce „Kim jesteś,
regionalisto? Sylwetki, opinie,
diagnozy”, Damian Kasprzyk, [b.m.]
[b.r.] : [recenzja]

Rocznik Wieluński 13, 175-177

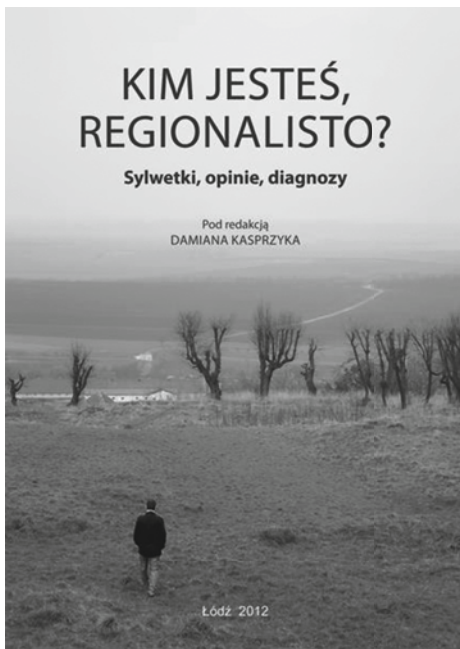
2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dorota Eichstaedt

REGIONALISTA – TO BRZMI DUMNIE! UWAG KILKA O KSIĄŻCĘ
„KIM JESTEŚ, REGIONALISTO? SYLWETKI, OPINIE, DIAGNOZY”,
POD RED. DAMIANA KASPRZYKA

Kim jesteś, regionalisto? Sylwetki, opinie, diagnozy to kontynuacja wydanego w 2010 roku przez działający w strukturach Uniwersytetu Łódzkiego Interdyscyplinarny Zespół Badania Wsi tomu *Ja – regionalista. Refleksje, stanowiska, komentarze*. Książka to efekt podjętego w różnych zakątkach polski projektu regionalistów, aby wielostronnie zdefiniować zjawisko regionalizmu. Ważne dla badaczy i pomysłodawców było, aby głos zabrali nie tylko znawcy, którzy refleksją na ten temat zajmują się zawodowo od lat, ale także ci, którzy na co dzień okazują się pasjonatami, bezinteresownymi działaczami na rzecz lokalnych środowisk, ich „małych ojczyzn”. Stąd różnorodność formalna i kompozycyjna, a także językowa, tekstów. Znajdziemy w tomie szkice autobiograficzne, ciekawą gawędę na temat

małych i dużych przedsięwzięć, wspomnienie, typową eseistyczną refleksję badawczą. Różnorodności w zakresie formy odpowiada różnorodność tematyczna. Bogactwo podjętych motywów wynika z szerokiego zakresu zjawiska związanego z regionalnością, regionalizmem. Teksty, dłuższe i krótsze, zrodziły się z ciekawości poznawczej, pasji,

zainteresowania środowiskiem i potrzebami najbliższego środowiska, a także – a może przede wszystkim – z próby zdefiniowania własnej tożsamości, określenia własnych korzeni. W opisach zawartych w tomie odbija się jak w wielkim zwierciadle wszelkiego rodzaju aktywność, twórczość i praca.

Głównym bohaterem książki *Kim jesteś, regionalisto?* jest człowiek. Bez niego nie byłoby tej poruszającej swą prawdziwością polifonicznej opowieści. Jak ważna jest jego rola, podkreśla jedna z autorek, Urszula Walburg: „Piękno człowieka tkwi w jego różnorodności, niepowtarzalności. Każda pojedyncza historia buduje tak naprawdę wielką historię.” Z takich pojedynczych historii zbudowany jest tom, podkreślający każdorazowo, że bez kultury, bez tożsamości nie ma człowieka i nie ma wielkiego narodu. Wielu autorów podkreśla, jak ważne jest, aby swą życiową wędrówkę rozpocząć od miejsc najbliższych sercu.

Jak sugeruje segmentacja tomu na trzy części (*W stronę diagnoz, W stronę autobiografii, W stronę dobrych praktyk*), dla autorów ważne stało się zobrazowanie przemian zachodzących w przestrzeni badań nad regionalizmem, zdiagnozowanie zjawiska współcześnie, na przykład poprzez porównanie ze stanem z przeszłości bliższej i dalszej, pokazanie różnego rodzaju działalności i aktywności o charakterze regionalnym i sylwetek ludzi zasługujących na miano regionalisty. Mimo tej segmentacji bez wątplenia dominantą tematyczną pozostaje człowiek, a kompozycyjną i formalną – autobiografia.

Wiele tu urokliwych historii o małych miasteczkach, prowincjonalnych przestrzeniach, małych i dużych przedsięwzięciach muzealnych, ciekawych i często zaskakujących pomysłach, na przykład o stworzeniu, otwarciu i funkcjonowaniu muzeum guzików (Karolina Wanda Rutkowska, *Najmniejsze muzeum w Europie*). Czytelnik odnajdzie w tomie historie fascynujące, choć dotyczące zwykłych ludzi. Wielu z nich podkreśla, że nie wie, jak pisać fachowo o regionalizmie. Te nienaukowe teksty okazują się jednakże, tak samo jak te naukowe, źródłem ciekawych refleksji i spostrzeżeń. Wszystkie stają się ważne ze względu na jednostkowość i niepowtarzalność zaprezentowanych w nich doświadczeń. Refleksja osobista dopełnia refleksję naukową, eseistyczną. Każdy z autorów ma swoją osobistą ojczyznę, własną przygodę z regionalizmem. Jak pisze Adam Dariusz Kotkiewicz w szkicu *Wśród płockich regionalistów – spostrzeżenia i refleksje osobiste*, ważne jest określenie nie tylko tożsamości europejskiej i narodowej w dzisiejszych czasach globalizacji, ale również świadomość „małej ojczyzny”. Najważniejsze jednak stają się pytania o etos regionalisty – odpowiedzi na nie zasugerowane zostają w miniaturowych autowizerunkach składających się na całość (H. Miłoszewski *Fascynacja Moją Małą Ojczyzną*; J. Rutkowski *Regionalista z przypadku*, R. Kubiak *Historia na marginesie, czyli jak zostałem regionalistą*; M. Suszczewicz *Regionalizm dla mnie*; B.K. Chomicz *Kresowianka w Toruniu* i wiele innych zamieszczonych w książce).

W książce *Kim jesteś, regionalisto?* odbijają się aktualne problemy polskie. Znalazły tu miejsce uwagi na temat edukacji regionalnej w ciągu ostatnich lat w szkolnictwie polskim, dyskusja na temat przeszłości ziem północnych i zachodnich i stosunku do nich Polaków i Niemców. Wielu autorów zwraca uwagę na rolę Internetu w budzeniu

świadomości regionalnej, wielu podkreśla funkcje pamięci, tradycji, dialogu między przeszłością a teraźniejszością. Niezwykle trafne diagnozy umieszczone zostały na początku tomu – *Z doświadczeń kaszubsko-pomorskiego regionalisty* Józefa Borzyszkowskiego i *Regionalizm kaszubsko-pomorski – perspektywa osobista i refleksja nieco ogólniejsza* Cezarego Obracht-Prondzyńskiego. Stanowią doskonale wprowadzenie do wielu osobistych refleksji pojawiających się w dalszych częściach tomu. Podkreślają zmienność warunków pracy regionalisty, zależnych nie tylko od transformacji kulturowej i politycznej, ale również nowych regulacji prawnych, rozwoju mediów. Autorzy zwracają uwagę na wielość definicji regionalizmu, na determinanty określające to zjawisko (pamięć, tożsamość, ciekawość świata, promocja – ważna zwłaszcza we współczesnym świecie). Zmienia się świat, zmieniają się także postawy wobec regionalizmu i jego pojmowania. Dziś wiąże się z nim na przykład działania marketingowe, budowanie tak zwanej marki miejscowości (public relations, publicity), jak twierdzi Mirosław Pisarkiewicz (*Regionaliści – strażnicy pamięci, ostatni romantycy czy inżynierowie marketingu*). W wielu wypowiedziach powraca echo stwierdzeń, że niełatwo być regionalistą, że do tego prowadzi droga pełna przeciwności, że każde spotkanie z regionalizmem jest osobistą przygodą, ważną dla przeżywającego ją, że z tego rodzaju działalności płynie radość i poczucie spełnienia rodzące się zawsze z fascynacji. Droga do działań o charakterze regionalnym wskazana jest często przez przypadek, ale także stwarza możliwość realizacji marzeń.

Regionaliści to nie wymarły gatunek – jak podkreśla tom *Kim jesteś, regionalisto?* – to autentyczni bohaterowie współczesnego świata, prawdziwi i zwykli, o romantycznej naturze, ale także z umiejętnościami nowoczesnego menadżera kultury. Regionalistą może stać się każdy. Warto, bo brzmi to również dziś aktualnie i dumnie.